

SEDM
NEJČASTĚJŠÍCH DOTAZŮ
OHLEDNĚ KŘEŠŤANSKÉ VÍRY

Druhé revidované vydání

OŽEHAVÉ OTÁZKY

NICKY GUMBEL

NICKY GUMBEL

OŽEHAVÉ OTÁZKY

Druhé revidované vydání

Nakladatelství KMS

Přeloženo z anglického originálu „Searching Issues“.

Copyright © Nicky Gumbel 2013

Ilustrace © Charlie Mackesy

The right of Nicky Gumbel to be identified as author of this work has been asserted by him
in accordance with Copyright, Designs and Patents Act 1988

First published 1994

New edition 2013

Published by Alpha International

HTB Brompton Road

London SW7 1JA

web: alpha.org

Vydalo Nakladatelství KMS, s. r. o.

Primátorská 41, 180 00 Praha 8

Druhé revidované vydání – 2014

Všechna práva českého překladu vyhrazena. Žádná část této knihy nesmí být bez písemného svolení vydavatele reprodukována nebo šířena v žádné podobě elektronické ani mechanické, včetně fotokopíí, nahrávek či zařízení do informačních sítí nebo vyhledávacích systémů.

Většina biblických citací je převzata z ekumenického překladu (Biblická společnost, 1990). Citace převzaté z Českého studijního překladu jsou označeny zkratkou ČSP, z Bible21 zkratkou B21.

ISBN 978-80-87904-36-7

Obsah

<i>Předmluva</i>	5
1. Proč Bůh dopouští utrpení?	9
2. Jak je to s různými náboženstvími?	23
3. Je mezi přírodními vědami a křesťanstvím rozpor?	32
4. Co je to nová spiritualita?	46
5. Přináší náboženství víc zlého než dobrého?	60
6. Jak je to se svatou Trojicí?	72
7. Je víra iracionální?	84
<i>Poznámky</i>	99

Předmluva

Zájem o duchovno dramaticky narůstá. Je těžké uniknout televizním pořadům, internetovým diskusím a článkům v tisku, které se zabývají hledáním smyslu a poslání, posmrtným životem nebo tím, jestli je Bůh. Kromě toho se řeší také nové pohledy na křesťanství. Nezvyklý zájem vzbudily třeba britské, americké a australské televizní pořady o životě v klášterech.

Při rozhovorech o křesťanství, a to hlavně s nekřesťany, se s některými otázkami setkávám opakovaně. Týkají se třeba role křesťanství v dnešním světě, například „Jaký vztah má křesťanství a přírodní vědy?“ nebo „Jak křesťané reagují na obvinění, že náboženství nadělá víc škody než užitku a že do moderní společnosti nepatří?“ Jiné otázky se týkají konkrétních problémů křesťanské věrouky, třeba „Jak křesťané reagují na jiná náboženství?“ nebo „Jak se vypořádat s vírou v Boha, který je jeden a zároveň je jako Otec, Syn a Duch svatý ve třech osobách?“

Na Alfě, kurzu, který má účastníkům s prozkoumáním podobných otázek pomoci, vycházíme z knihy, která se jmenuje *Otázky života*. Takové otázky často zazní v rozhovorech ve skupinkách, které jsou součástí setkání Alfy. Účastníkům je často blízké to, o čem se dovědí v promluvách, často se však ptají „Ale co třeba ...?“ Knížka, kterou právě čtete, se zabývá těmito „co“. Rád bych tu prozkoumal otázky, které zaznívají jako výhrady proti křesťanství, ale které úplně nezapadají do pojetí knihy *Otázky života*. Jsou to „ožehavé otázky“, které si kladou lidé hledající pravdu, otázky, které jsou náročné a není na ně snadné odpovědět.

Dnes si řada lidí myslí, že víra jako taková je iracionální. I když je víra pro mnoho lidí důležitá, zdá se, že ji nelze dokázat a že o ní

není možné kriticky přemýšlet. V závěrečné kapitole „Je víra iracionální?“ se touto otázkou přímo zabývám a docházím k závěru, že pro víru existují opodstatněné důvody a že stát se křesťanem není iracionální skok do tmy.

Říkat, že křesťanská víra není iracionální, neznamena si myslet, že na křesťanství jde všechno snadno pochopit. Žijeme ve světě plném záhad a křesťanství není jiné. Tato knížka se chce poctivě a otevřeně zabývat důležitými otázkami a výzvami, chce reagovat na některé z velkých ožehavých otázek křesťanství.

Víra patří k životu a tato kniha se snaží o poctivý přístup.

Mít poctivý přístup k životu mimo jiné znamená uznat, že přesvědčivé

a přijatelné odpovědi na některé z těch nejzávažnějších otázek na světě nikdy nejsou výhradně rozumovou záležitostí. V životě jde také o srdce. Nestačí, aby odpovědi na otázky byly jen logické – jde o to, aby nás proměňovaly. Tato kniha se nechce jen ptát, jak mohl Bůh připustit utrpení, ale také ukázat Boha, který je v našem utrpení s námi a mění tak naši zkušenost. Kniha nechce jen usilovat o uspokojení našich mozkových závitů tím, že vysvětlí Boha, který je zároveň Jeden i Trojice. Snaží se poukázat na veliké tajemství, které nás povede k úctě a které nabízí něco hlubšího – nejen informaci o tom, kdo Bůh je, ale také o tom, k čemu jsme stvořeni.

Velké ožehavé otázky o vědě a o místu náboženství v dějinách, o utrpení a o Boží podstatě jsou pro křesťanství opravdu klíčové. Mám naději, že skrze četbu této knížky nahlédnete, že křesťanská víra rozhodně není iracionálním krokem, při kterém odkládáte mozek. Je samou svou podstatou otevřená pro průběžný rozhovor i pro pokorné sebehodnocení. Často se stává, že právě když se zabýváme ožehavými otázkami, můžeme zahlédnout velkého tajemného Boha, v něhož věříme.

„Kde jsme nechali mozek?“

Rád bych poděkoval všem, kteří mi pomohli s novým vydáním. Jsou to především Revd. David Ingall, Revd. Pete Bellenger, Julia Evansová a Mark Knight. Děkuji také svým spolupracovníkům na původním vydání. Jsou to Jo Glenová, Patricia Hallová, Helena Hirdová, Revd. Chris Ash, David Sinclair, Revd. Graham S. Tomlin, Chris Simonds, Tom Miley, Tamsen Carter, Philippa Pearson Milesová, Jon Soper a Dr. Roland Werner.

Nicky Gumbel

Proč Bůh dopouští utrpení?

Celoživotním snem newyorského mladíka Glenna Chamberse bylo pracovat pro Boha v Ekvádoru. V den, kdy odlétal, chtěl své matce poslat z letiště pozdrav, ale už nestihl koupit pohled. Na podlaze haly terminálu si všiml lístku papíru a zvedl ho. Byla to nějaká reklama, jejíž součástí bylo veliké „Proč?“. Svůj pozdrav napsal kolem dokola slova „Proč?“. V noci letadlo po nárazu do 4 200 metrů vysoké kolumbijské hory El Tablazo explodovalo. Když jeho matka po zprávě o jeho smrti dostala jeho pozdrav, otázka „Proč?“ na ni z papíru přímo udeřila.

Otázka utrpení je nejčastější námitkou proti křesťanské víře. S utrpením se setkáváme pořád. „Skutečnost, že existuje utrpení, je pro křesťanskou víru nepochybně tou největší výzvou. Tak tomu ostatně bylo v každé generaci. Míra jeho rozšíření a stupeň intenzity jsou zcela náhodné a proto podpásové.“¹

Předně si uvědomujeme utrpení v globálním měřítku. Existují přírodní katastrofy jako zemětřesení, hladomory a záplavy. Následné utrpení zasahuje každého, a to úplně libovolně. Obě světové války obrátily naši pozornost k akutnímu a celosvětovému utrpení. Podobně, jako si uvědomujeme tyto dvě války, víme snad všichni aspoň o jedné z dalších menších válek běsnících někde ve světě.

Dále známe různé místní tragédie. K jednomu z nejhorších neštěstí v Británii došlo 21. října 1966 v Aberfanu, kdy se propadla velická část uhelného dolu. Došlo k poškození Pantglasské základní školy, kde zahynulo 116 dětí a 28 dospělých. O leteckých katastrofách, ztroskotaných plavidlech nebo o dalších pohromách, které poznamenávají stovky lidských životů, čteme nebo slyšíme skoro denně.

A konečně nás ve větší či menší míře zasahuje utrpení na rovině jednotlivce. Existuje trápení pro ztrátu někoho blízkého, kvůli nemoci, fyzickému handicapu, bolestivým vztahům, nevydařeným manželstvím, tomu, že někdo nechce, ale musí žít jako svobodný, depresi, osamělosti, chudobě, pronásledování, odmítání, nezaměstnanosti, bezpráví, pokušení a zklamání. Utrpení se může projevat v nekonečné proměnlivosti forem a není proti němu chráněna žádná lidská bytost.

Není podstatné, že si s utrpením nedělají problémy všechna světová náboženství. Je totiž naléhavým problémem v židovsko-křesťanské tradici, protože věříme, že Bůh je zároveň dobrý i všemohoucí. C. S. Lewis výstižně vyjádřil nesouhlasný argument: „Jestliže by Bůh byl dobrý, chtěl by, aby bylo jeho stvoření dokonale šťastné. Jestliže by byl všemohoucí, byl by schopný udělat to, co chce. Proto Bůh není zcela dobrý nebo není všemohoucí nebo neplatí ani jedno ani druhé.“²

S problémem utrpení se po staletí potýkali teologové i filozofové, ale nikdo nikdy nepřišel s jednoduchým ani úplným řešením. Bible je především kniha praktická a utrpením se nikdy nezabývá systematicky ve smyslu filozofickém. Setkáváme se zde s mnoha pohledy na tuto problematiku od první knihy Bible, Genesis, (1. Mojžíšova) až po její poslední knihu, Zjevení. Zdá se, že zde vystupují čtyři hlavní obecnější vhledy, jimiž se budeme postupně zabývat.

Lidská svoboda

Utrpení není součástí původního Bohem stvořeného pořádku (1. Mojžíšova, 1. a 2. kapitola). Před tím, než se lidstvo vzepřelo proti Bohu, nebylo na světě žádné utrpení, a žádné utrpení také nebude, až Bůh stvoří „nové nebe a novou zemi“ (Zjevení, 21. kapitola). Nářek a bolest pominou. Utrpení přišlo na svět jedině proto, že Adam s Evou zhřešili. V Božím světě jde tedy o cizorodou příměs. Je-li jakékoli utrpení důsledkem hříchu, ať už přímým nebo nepřímým, proč Bůh dovolil, aby hřích na svět přišel?

Udělal to, protože nás miluje a protože nám chtěl dát svobodnou vůli. Láska není láskou, je-li vynucována. O lásku může jít jedině

tehdy, existuje-li skutečná volba. Bůh lidským bytostem daroval volbu a svobodu milovat, či nemilovat. S touto darovanou svobodou se muži i ženy od počátku rozhodovali pro porušování Božích zákonů, což ve svém důsledku přineslo utrpení. C. S. Lewis to tentokrát charakterizuje takto:

„Zázračně odstranit důsledky prvního hříchu spáchaného člověkem by pro Boha nepochybně možné bylo. To by však mnoho neznamenal v tom případě, že by Bůh nebyl ochoten odstranit důsledky také druhého hříchu, třetího hříchu, a tak by bylo možné pokračovat pořád. Když by tyto zázraky ustaly, dosáhli bychom dříve či později současně politováníhodné situace. Jestliže by nepřestaly, stal by se svět průběžně vylepšovaný a napravovaný Božím zásahem, světem, kde by nikdy nic významného nikdy nezáviselo na lidské volbě a kde by volba sama přestala existovat z důvodu ujištění, že z žádné z jednotlivých možností nevyplynou žádné důsledky a tudíž ve skutečnosti není žádnou alternativou.“³

Část utrpení, kterým procházíme, je výsledkem našeho vlastního hříchu. Dochází k tomu, že utrpení přichází jako nevyhnutelný důsledek porušování Božích zákonů. Existují přirozené zákony přírody. Strčíme-li například ruku do ohně, ruka se spálí. Bolest v této souvislosti působí jako včasný výstražný systém, když jsme se rozhodli špatně. Máme také zákony morální. Bůh svět vybudoval na morálních základech a existuje přirozené spojení mezi hříchem a jeho důsledky. Jestliže někdo užívá drogy, může být takovým důsledkem drogová závislost. Pokud přes míru pijeme, může se stát, že nás bude trápit alkoholismus. Napije-li se někdo alkoholu a pak bez skrupulí řídí auto a způsobí si zranění, je jeho zranění do určité míry důsledkem jeho hříchu. Podobně také sobectví, hrabivost, chlípnost, arogance nebo náladovost vede k problémům ve vztazích nebo k tomu, že jsou lidé do té či oné míry nešťastní.

Bůh někdy v našem životě hřích aktivně soudí. Příkladem utrpení v celosvětovém měřítku vyvolaného hříchem, který vyústil do Božího soudu, je v Bibli popisovaná potopa. „I viděl Hospodin, jak se na zemi rozmnožila zlovůle člověka a že každý výtvor jeho mysli i srdce je v každé chvíli jen zlý. ...trápil se ve svém srdci.“